

PRAWOTWÓRSTWO ORGANIZACJI SPORTOWYCH

Mariusz
Szatkowski

PRAWOTWÓRSTWO ORGANIZACJI SPORTOWYCH

4
3
2
1

Recenzenci
Prof. dr hab. Piotr Dobosz
Dr hab. Jerzy Paśnik

Opracowanie redakcyjne
Katarzyna Szubińska, Wioletta Kowalska / Violet Design

Skład i łamanie
Wioletta Kowalska / Violet Design

Projekt okładki i stron tytułowych
Kaja Mucha-Król

Publikacja sfinansowana ze środków Prorektora Uniwersytetu Gdańskiego
ds. Badań Naukowych w ramach Programu Humanistyki Gdańskiej,
Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Gdańskiego oraz Fundacji Cogitato

© Copyright by Uniwersytet Gdański
Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego

ISBN 978-83-8206-763-7

Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego
ul. Armii Krajowej 119/121, 81-824 Sopot
tel. +48 58 523 11 37, tel. kom. +48 725 991 206
e-mail: wydawnictwo@ug.edu.pl
wydawnictwo.ug.edu.pl

Księgarnia internetowa: <https://wydawnictwo.ug.edu.pl/ksiegarnia-online/>

Druk i oprawa
Zakład Poligrafii Uniwersytetu Gdańskiego
ul. Armii Krajowej 119/121, 81-824 Sopot
tel. +48 58 523 14 49

Spis treści

Wykaz skrótów	9
Wprowadzenie	17
1. Uwagi ogólne	17
2. Ustalenia metodologiczne	24
3. Merytoryczna struktura monografii	26
Rozdział I	
Zjawisko sportu we współczesnym świecie	29
1. Uwagi ogólne	29
2. Pojęcie sportu	31
2.1. Definicje naukowe	31
2.2. Definicja legalna	45
3. Sport jako wielowymiarowe zjawisko – współczesne znaczenie sportu	57
3.1. Społeczne znaczenie sportu	58
3.2. Gospodarcze znaczenie sportu	69
3.3. Kulturowe znaczenie sportu	74
3.4. Polityczne znaczenie sportu	79
4. Podsumowanie	83
Rozdział II	
Prawna regulacja sportu	85
1. Uwagi ogólne	85
2. Jurydyzacja sportu w ujęciu historycznym	90
2.1. Starożytność	90
2.2. Średniowiecze	95
2.3. Nowożytność	99
2.4. XX wiek	108
3. Współczesny sport z perspektywy normatywnej	111
3.1. Koncepcje regulacji prawnych w sporcie	111
3.2. Sport w Konstytucji RP	116
3.3. Prawo sportowe powszechne	126
3.4. Prawo sportowe wewnętrzne	141

3.5. Prawna autonomia sportu	147
4. Koncepcja prawa sportowego – propozycja wyodrębnienia norm prawa sportowego	162
5. Podsumowanie	179

Rozdział III

Prawna regulacja organizacji sportowych	183
1. Uwagi ogólne	183
2. Pojęcie organizacji sportowej	186
3. Struktura organizacyjna sportu w Polsce	195
4. Krajowe organizacje sportowe	208
4.1. Klub sportowy	208
4.2. Związek sportowy	216
4.3. Polski związek sportowy	222
4.4. Liga zawodowa	231
4.5. Polski ruch olimpijski	236
4.5.1. Polski Komitet Olimpijski	238
4.5.2. Polski Komitet Paralimpijski	242
5. Międzynarodowe organizacje sportowe	244
6. Podsumowanie	264

Rozdział IV

Konstrukcja prawotwórstwa organizacji sportowych	267
1. Uwagi ogólne	267
2. Podstawa prawna prawotwórstwa organizacji sportowych	286
2.1. Ustawa	286
2.2. Umowa kreująca organizację sportową	346
2.3. Upoważnienie organizacyjne	368
3. Przedmiot prawotwórstwa organizacji sportowych	379
4. Charakter prawny prawotwórstwa organizacji sportowych	417
4.1. Powszechnie obowiązujący	417
4.2. Wewnętrznie obowiązujący	429
4.3. Prawo quasi-zakładowe	439
4.4. Niezorganizowane prawo sportowe	446
4.4.1. Prawo zwyczajowe	446
4.4.2. Prawo quasi-sędziowskie	451
4.4.3. Normy pozaprawne	458
4.4.4. <i>Soft law</i>	468
5. Podsumowanie	473

Rozdział V**Kontrola oraz nadzór nad prawotwórstwem organizacji sportowych 477**

1. Uwagi ogólne 477
2. Publicznoprawna kontrola oraz nadzór nad prawotwórstwem organizacji sportowych 487
3. Wewnątrzorganizacyjna kontrola oraz nadzór nad działalnością prawotwórczą organizacji sportowych 523
4. Podsumowanie 540

Wnioski 543**Bibliografia 567**

- Literatura 567
- Źródła prawa 594
- Źródła prawa sportowego wewnętrznego 599
- Inne źródła 617
- Orzecznictwo 621

Wykaz skrótów

Akty prawne

Karta Olimpijska – Karta Olimpijska przyjęta przez Międzynarodowy Komitet Olimpijski (International Olympic Committee, Olympic Charter. In force as from 30 January 2025, <https://olimpijski.pl/wp-content/uploads/2025/03/EN-Olympic-Charter.pdf>)

k.c. – ustawa z 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (tekst jedn.: Dz. U. z 2025 r. poz. 1071 ze zm.)

k.k. – ustawa z 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (tekst jedn.: Dz. U. z 2025 r. poz. 383)

Kodeks WADA – Kodeks Światowej Agencji Antydopingowej (The World Anti-Doping Code, <https://www.wada-ama.org/en/what-we-do/world-anti-doping-code>)

Konstytucja FIVB – Konstytucja Międzynarodowej Federacji Piłki Siatkowej (FIVB Constitution. Edition 2025, <https://www.fivb.com/wp-content/uploads/2024/07/FIVB-2025-Constitution.pdf>)

Konstytucja MKPar – Konstytucja Międzynarodowego Komitetu Paralimpijskiego (International Paralympic Committee, Constitution. Effective 13 July 2023, https://www.paralympic.org/sites/default/files/2024-04/FINAL_IPC%20Constitution%20%28ENGLISH%20VERSION%29_16.11.22_Apr24.pdf)

Konstytucja RP – Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483 ze zm.)

Konstytucja World Athletics – Konstytucja Światowej Lekkoatletyki (World Athletics, Constitution. Constitution as amended and approved by Congress on 12 September 2025, effective 03 November 2025, <https://worldathletics.org/download/download?filename=f45ccaea-b378-4657-bdd2-6770e3bb2532.pdf&urlslug=A1%20-%20The%20Constitution>)

k.p. – ustawa z 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy (tekst jedn.: Dz. U. z 2025 r. poz. 277 ze zm.)

k.p.a. – ustawa z 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (tekst jedn.: Dz. U. z 2025 r. poz. 1691)

k.s.h. – ustawa z 15 września 2000 r. – Kodeks spółek handlowych (tekst jedn.: Dz. U. z 2024 r. poz. 18 ze zm.)

p.o.ś. – ustawa z 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (tekst jedn.: Dz. U. z 2025 r. poz. 647 ze zm.)

p.p.s.a. – ustawa z 30 sierpnia 2002 r. – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (tekst jedn.: Dz. U. z 2024 r. poz. 935 ze zm.)

pr. stow. – ustawa z 7 kwietnia 1989 r. – Prawo o stowarzyszeniach (tekst jedn.: Dz. U. z 2020 r. poz. 2261)

pr. wod. – ustawa z 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne (tekst jedn.: Dz. U. z 2025 r. poz. 960 ze zm.)

Regulamin dyscyplinarny PZPN – Regulamin dyscyplinarny Polskiego Związku Piłki Nożnej (https://pzpn.pl/public/system/files/site_content/635/6732-REGULAMIN%20DYSCYPLINARNY%20PZPN%20OB.%20OD%201.07.2025.pdf)

r.z.t.p. – rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z 20 czerwca 2002 r. w sprawie „Zasad techniki prawodawczej” (tekst jedn.: Dz. U. z 2016 r. poz. 283)

Statut AZS – Statut Akademickiego Związku Sportowego (https://azs.pl/Uploads/Dokumenty/org/dokumenty/statut_azs_2024.pdf)

Statut Ekstraklasy S.A. – Statut. Ekstraklasa Spółka Akcyjna (https://umpire-esa-images-production.s3.eu-central-1.amazonaws.com/1/documents/Statut_Ekstraklasa_SA.pdf)

Statut FIFA – Statut Międzynarodowej Federacji Piłki Nożnej (FIFA Statutes. Regulations Governing the Application of the Statutes. Standing Orders of the Congress. May 2024 edition, <https://digitalhub.fifa.com/m/16d1f7349fa19ade/original/FIFAStatutes2024.pdf>)

Statut PKOl – Statut Polskiego Komitetu Olimpijskiego (https://olimpijski.pl/wp-content/uploads/2022/12/STATUT_PKOl_tekst-jednolity_8_10_2022-1.pdf)

Statut PKPar – Statut Polskiego Komitetu Paralimpijskiego (<https://paralympic.org.pl/o-nas/statut/>)

Statut PZKosz – Statut Polskiego Związku Koszykówki (<https://pzkosz.pl/dokumenty/pobierz/3847/Statut%20PZKosz.pdf>)

Statut PZLA – Statut Polskiego Związku Lekkiej Atletyki (Załącznik do Uchwały nr 1 Nadzwyczajnego Krajowego Zjazdu Delegatów Polskiego Związku Lekkiej Atletyki z 17 kwietnia 2021 r. w przedmiocie zmiany Statutu Polskiego Związku Lekkiej Atletyki, <https://www.pzla.pl/file/8674-statut-polskiego-zwiazku-lekkiej-atletyki>)

Statut PZPN – Statut Polskiego Związku Piłki Nożnej (https://pzpn.pl/public/system/files/site_content/635/5858-STATUT%20POLSKIEGO%20ZWI%C4%84ZKU%20PI%C5%81KI%20NO%C5%BBNEJ%20TJ%20PO%20ZMIANACH%2020.10.2023.pdf)

Statut PZPS – Statut Polskiego Związku Piłki Siatkowej (https://www.pzps.pl/uploads/statut_pzps_5ef53a094a.pdf)

Statut PZSS – Statut Polskiego Związku Strzelectwa Sportowego (<https://www.pzss.org.pl/assets/files/zarząd-pzss/statut-tekst-jednolity-po-wzd-2023.pdf>)

Statut UEFA – Statut Unii Europejskich Związków Piłkarskich (UEFA Statutes. Rules of Procedure of the UEFA Congress. Regulations governing the Implementation of the UEFA Statutes. Edition 2024, https://documents.uefa.com/v/u/07zyuoc_69TV_sHbFYvA2w)

Statut ZPRP – Statut Związku Piłki Ręcznej w Polsce (https://zprp.pl/wp-content/uploads/2023/02/Statut_tekst-jednolity_wersja-na-stron__RC.BES_.pdf)

TEWG – Traktat ustanawiający Europejską Wspólnotę Gospodarczą z 25 marca 1957 r. (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/ALL/?uri=CELEX:11957E/TXT>)

TFUE – Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (wersja skonsolidowana: Dz. Urz. UE C 202 z 2016 r., s. 47)

Traktat z Lizbony – Traktat z Lizbony z 13 grudnia 2007 r. zmieniający Traktat o Unii Europejskiej i Traktat ustanawiający Wspólnotę Europejską (Dz. Urz. UE C 306, s. 1)

TUE – Traktat o Unii Europejskiej (wersja skonsolidowana: Dz. Urz. UE C 202 z 2016 r., s. 13)

u.b.a. – ustawa z 21 maja 1999 r. o broni i amunicji (tekst jedn.: Dz. U. z 2024 r. poz. 485)

u.b.i.m. – ustawa z 20 marca 2009 r. o bezpieczeństwie imprez masowych (tekst jedn.: Dz. U. z 2023 r. poz. 616)

u.b.o.o.w. – ustawa z 18 sierpnia 2011 r. o bezpieczeństwie osób przebywających na obszarach wodnych (tekst jedn.: Dz. U. z 2023 r. poz. 714 ze zm.)

u.b.r.g. – ustawa z 18 sierpnia 2011 r. o bezpieczeństwie i ratownictwie w górach i na zorganizowanych terenach narciarskich (tekst jedn.: Dz. U. z 2023 r. poz. 1154 ze zm.)

u.d.a.rz. – ustawa z 4 września 1997 r. o działach administracji rządowej (tekst jedn.: Dz. U. z 2025 r. poz. 1275)

u.k.a.rz. – ustawa z 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej (tekst jedn.: Dz. U. z 2020 r. poz. 224)

u.k.f. z 1984 r. – ustawa z 3 lipca 1984 r. o kulturze fizycznej (Dz. U. Nr 34, poz. 181 ze zm.)

u.k.f. z 1996 r. – ustawa z 18 stycznia 1996 r. o kulturze fizycznej (Dz. U. Nr 25, poz. 113 ze zm.)

u.p.d.o.f. – ustawa z 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (tekst jedn.: Dz. U. z 2025 r. poz. 163 ze zm.)

u.p.d.o.p. – ustawa z 15 lipca 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych (tekst jedn.: Dz. U. z 2025 r. poz. 278 ze zm.)

u.p.z.p.s. – ustawa z 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym i ochronie małoletnich (tekst jedn.: Dz. U. z 2024 r. poz. 1802 ze zm.)

u.r.t. – ustawa z 29 grudnia 1992 r. o radiofonii i telewizji (tekst jedn.: Dz. U. z 2022 r. poz. 1722 ze zm.)

u.s. – ustawa z 25 czerwca 2010 r. o sporcie (tekst jedn.: Dz. U. z 2024 r. poz. 1488 ze zm.)

u.s.k. – ustawa z 29 lipca 2005 r. o sporcie kwalifikowanym (Dz. U. Nr 155, poz. 1298 ze zm.)

ustawa EURO 2012 – ustawa z 7 września 2007 r. o przygotowaniu finałowego turnieju Mistrzostw Europy w Piłce Nożnej UEFA EURO 2012 (tekst jedn.: Dz. U. z 2020 r. poz. 2008)

ustawa o III Igrzyskach Europejskich – ustawa z 2 grudnia 2023 r. o wsparciu przygotowania III Igrzysk Europejskich w 2023 roku (tekst jedn.: Dz. U. z 2024 r. poz. 75)

u.z.d.s. – ustawa z 21 kwietnia 2017 r. o zwalczaniu dopingu w sporcie (tekst jedn.: Dz. U. z 2022 r. poz. 1258)

u.ż.ś. – ustawa z 21 grudnia 2000 r. o żegludze śródlądowej (tekst jedn.: Dz. U. z 2025 r. poz. 18 ze zm.)

Projekty ustawy o sporcie

projekt u.s. – rządowy projekt ustawy o sporcie, druk sejmowy nr 2313 z 28 sierpnia 2009 r., <http://orka.sejm.gov.pl/proc6.nsf/opisy/2313.htm> [dostęp: 17.05.2025]

uzasadnienie projektu u.s. – Uzasadnienie rządowego projektu ustawy o sporcie, druk sejmowy nr 2313 z 28 sierpnia 2009 r., <http://orka.sejm.gov.pl/proc6.nsf/opisy/2313.htm> [dostęp: 17.05.2025]

projekt nowelizacji u.s. z 2017 r. – rządowy projekt ustawy o zmianie ustawy o sporcie oraz ustawy o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944–1990 oraz treści tych dokumentów, druk sejmowy nr 1410 z 16 marca 2017 r., <https://orka.sejm.gov.pl/Druki8ka.nsf/0/FDCD3A1391F42683C12580EB003DFA72/%24File/1410-ustawa.docx> [dostęp: 17.05.2025]

uzasadnienie projektu nowelizacji u.s. z 2017 r. – Uzasadnienie rządowego projektu ustawy o zmianie ustawy o sporcie oraz ustawy o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944–1990 oraz treści tych dokumentów, druk sejmowy nr 1410 z 16 marca 2017 r., <https://orka.sejm.gov.pl/Druki8ka.nsf/0/FDCD3A1391F42683C12580EB003DFA72/%24File/1410-uzasadnienie.docx> [dostęp: 17.05.2025]

Organy orzekające

CAS – Court of Arbitration for Sport (Sportowy Sąd Arbitrażowy)

NSA – Naczelny Sąd Administracyjny

SA – Sąd Apelacyjny

SN – Sąd Najwyższy

TK – Trybunał Konstytucyjny

TS – Trybunał Sprawiedliwości

TSUE – Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej

WSA – Wojewódzki Sąd Administracyjny

Krajowe organizacje sportowe

AZS – Akademicki Związek Sportowy

PKOl – Polski Komitet Olimpijski

PKPar – Polski Komitet Paralimpijski

PLK S.A. – Polska Liga Koszykówki spółka akcyjna

PLS S.A. – Polska Liga Siatkówki spółka akcyjna

PZGim – Polski Związek Gimnastyczny

PZJ – Polski Związek Jeździecki

PZKosz – Polski Związek Koszykówki

PZLA – Polski Związek Lekkiej Atletyki

PZM – Polski Związek Motorowy

PZN – Polski Związek Narciarski

PZPN – Polski Związek Piłki Nożnej

PZPS – Polski Związek Piłki Siatkowej

PZSS – Polski Związek Strzelectwa Sportowego

ZPRP – Związek Piłki Ręcznej w Polsce

Międzynarodowe organizacje sportowe

CEV – Confédération Européenne de Volleyball (Europejska Konfederacja Piłki Siatkowej)

FIBA – Fédération Internationale de basket-ball (Międzynarodowa Federacja Koszykówki)

FIG – Fédération Internationale de Gymnastique (Międzynarodowa Federacja Gimnastyczna)

FIFA – Fédération Internationale de Football Association (Międzynarodowa Federacja Piłki Nożnej)

FISA – Fédération Internationale des Sociétés d’Aviron (Międzynarodowa Federacja Wioślarska)

FIVB – Fédération Internationale de Volleyball (Międzynarodowa Federacja Piłki Siatkowej)

IFAB – International Football Association Board (Międzynarodowa Rada Piłkarska)

IHF – International Handball Federation (Międzynarodowa Federacja Piłki Ręcznej)

MKOl – Międzynarodowy Komitet Olimpijski

MKPar – Międzynarodowy Komitet Paralimpijski

UEFA – Union des Associations Européennes de Football (Unia Europejskich Związków Piłkarskich)

Czasopisma i publikatory

AUWr – Acta Universitatis Wratislaviensis

Dz. U. – Dziennik Ustaw

Dz. Urz. UE – Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej

GSP – Gdańskie Studia Prawnicze

ONSA – Orzecznictwo Naczelnego Sądu Administracyjnego

OSA – Orzecznictwo Sądów Apelacyjnych

OSNC – Orzecznictwo Sądu Najwyższego, Izba Cywilna

OSNC-ZD – Orzecznictwo Sądu Najwyższego, Izba Cywilna – Zeszyty Dodatkowe

OTK – Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego

OTK-A – Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego. Zbiór Urzędowy – seria A

PiP – Państwo i Prawo

PPH – Przegląd Prawa Handlowego

PPiA – Przegląd Prawa i Administracji

Prok. i Pr. – Prokuratura i Prawo

RPEiS – Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny

Inne

j.s.t. – jednostka samorządu terytorialnego

KRS – Krajowy Rejestr Sądowy

ONZ – Organizacja Narodów Zjednoczonych

p.z.s. – polski związek sportowy

Wprowadzenie

1. Uwagi ogólne

Nie sposób analizować problematyki związanej z prowadzeniem i organizacją współzawodnictwa sportowego ani zasad organizowania imprez sportowych o charakterze masowym bez uprzedniego odniesienia się do zagadnienia pierwotnego, które warunkuje sposób funkcjonowania organizacji sportowych. Tworząc własne regulacje, podmioty te wpływają na otaczającą je rzeczywistość, przede wszystkim kreując warunki organizowania i prowadzenia współzawodnictwa sportowego. Na przestrzeni wieków ludzie upatrywali w uprawianiu aktywności fizycznej pewnego rodzaju przyjemności, rozwijającej ich warunki fizyczne oraz psychiczne. Natomiast tam, gdzie pojawiło się współzawodnictwo pomiędzy grupami osób, musiały w końcu zaistnieć reguły uczestnictwa w nim (kopanie „bez celu” piłki zostałoby szybko uznane za zajęcie nużące). Z początku te reguły były stanowione przez „samiych zainteresowanych”, czyli grupę osób uprawiających dany sport, natomiast wraz z rozwojem organizacyjnym społeczeństwa i wzrostem popularności różnego rodzaju aktywności fizycznych, zaczęły powstawać organizacje sportowe, które z czasem przejęły pełnię władztwa nad prowadzeniem i organizowaniem współzawodnictwa sportowego. Sport pozostawał jednakże przeważnie domeną wolności obywatelskich, państwo nie ingerowało zaś w samo współzawodnictwo sportowe – jego przebieg i towarzyszące mu reguły.

Niezależnie od działalności władzy państwowej i niejako „obok” niej, w ramach inicjatyw grup osób fizycznych sukcesywnie formowano organizacje sportowe. Pierwotnie, na szczeblu lokalnym, a w kolejnych fazach współzawodnictwo sportowe przybierało charakter krajowy, aby w ostateczności stać się także zagadnieniem o charakterze kontynentalnym i międzynarodowym. Opisywane zjawisko nie zachodziło jednakże „w próżni”. Pojawiła się konieczność utworzenia odpowiednich podmiotów, którym można byłoby powierzyć zadania w postaci organizowania i prowadzenia współzawodnictwa sportowego na danym szczeblu. Stanowiło to asumpt do tworzenia organizacji sportowych, a więc podmiotów bezpośrednio odpowiedzialnych za prowadzenie takowej

działalności. Nie można natomiast mówić o prowadzeniu i organizowaniu współzawodnictwa sportowego bez równoczesnego umożliwienia organizacjom sportowym ustanowienia własnych reguł. Trudno wyobrazić sobie inną możliwość zintegrowania grupy podmiotów wyrażających chęć uczestnictwa w określonej dyscyplinie sportu na danym szczeblu niż właśnie ustanowienie obowiązujących je reguł w ramach danego współzawodnictwa sportowego.

Wraz z rozwojem rywalizacji sportowej, państwo zaczęło zapewniać określone standardy bezpieczeństwa publicznego, w ramach których współzawodnictwo sportowe mogło mieć miejsce. Taka była geneza regulacji odnoszących się do zapewnienia bezpieczeństwa w trakcie imprez sportowych (które nie dotyczą *stricte* warunków organizowania i prowadzenia współzawodnictwa sportowego, tak jak ustawa o sporcie), czego przykładem są chociażby obowiązujące współcześnie w Polsce przepisy ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych. Obowiązek zapewnienia bezpieczeństwa osób uprawiających dany rodzaj sportu na terenie zarządzanym przez organizację sportową został także uregulowany w treści ustaw o broni i amunicji, o bezpieczeństwie osób przebywających na obszarach wodnych oraz o bezpieczeństwie i ratownictwie w górach i na zorganizowanych terenach narciarskich. Omawiane zagadnienie odnosi się również do innych ustaw, na podstawie których organizacje sportowe ustanawiają swoje regulacje, takich jak: ustawy o żegludze śródlądowej, o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym i ochronie małoletnich czy o zwalczaniu dopingu w sporcie. W treści tych aktów prawnych zobowiązano organizacje sportowe do wykonywania określonego rodzaju czynności, związanych z prowadzeniem działalności sportowej danego rodzaju. Skoro bowiem ustawodawca przewiduje, że uprawianie sportów strzeleckich czy też turystyki wodnej wymaga posiadania odpowiednich kwalifikacji, to na organizacjach sportowych spoczywa obowiązek określenia, w jaki sposób można je uzyskać.

Powyższe przedstawienie problematyki umożliwia sformułowanie następujących tez badawczych. Tworzenie przepisów prawa pozostaje niewątpliwie domeną władz publicznych, jednakże w sporcie sytuacja prezentuje się zgoła inaczej. Regulacje obowiązujące w sporcie są bowiem o tyle specyficzne, że przybierają dwojaką formę. Z jednej strony państwo decyduje się na ograniczone uregulowanie określonego rodzaju spraw związanych ze sportem w drodze aktów prawa powszechnie obowiązującego (w postaci przede wszystkim ustawy o sporcie i odrębnych ustaw materialnych wskazanych powyżej), z drugiej zaś – przeważająca większość mających zastosowanie w świecie sportu reguł pochodzi od samych organizacji sportowych. Te natomiast nie posiadają konstytucyjnego czy ustawowego upoważnienia do tworzenia przepisów prawa o charakterze powszechnie obowiązującym w rozumieniu Konstytucji RP. Pomimo to od

lat organizacje sportowe pełnią naczelną rolę, jeśli chodzi o legislację dla sportu na każdym jego szczeblu, a stan ten jest powszechnie akceptowany. W polskim porządku prawnym ustawodawca uznał, że tylko jedna organizacja sportowa powinna zostać upoważniona do ustanawiania i realizacji własnych reguł odnoszących się do współzawodnictwa sportowego – tą organizacją jest polski związek sportowy. W ten sposób ustawodawca uznaje specyfikę sportu wynikającą z jego autonomii oraz hierarchicznej struktury organizacyjnej na szczeblach międzynarodowym, kontynentalnym oraz krajowym. Bez wątpienia jest to podmiot, którego działania są najistotniejsze dla krajowego porządku sportowego, natomiast skupienie się na omówieniu wyłącznie jego działalności prawotwórczej byłoby działaniem niepełnym. Stanowi to konsekwencję tego, że na każdym szczeblu światowej piramidy sportu, a więc ustalonej przez lata i powszechnie uznawanej hierarchii funkcjonującej w świecie sportu, występują podmioty, które pomimo przyjęcia formy prawnej, przewidzianej przez przepisy prawa powszechnie obowiązującego, występują w roli twórców prawa adresowanego do uczestników współzawodnictwa sportowego. Pomimo że ustawodawca przyznaje wyłączne prawo do ustanawiania i realizacji reguł mających zastosowanie do współzawodnictwa sportowego na rzecz polskich związków sportowych, analiza aktów prawotwórstwa innych organizacji sportowych prowadzi do wniosku, że w praktyce również one tworzą przepisy prawa sportowego wewnętrznego. Mowa tutaj o innych organizacjach sportowych, których status prawny oraz kompetencje zostały uregulowane – choćby szczątkowo – w ustawie o sporcie, którymi są kluby sportowe, związki sportowe, liga zawodowa, Polski Komitet Olimpijski, Polski Komitet Paralimpijski¹ na szczeblu

¹ W odniesieniu do tej organizacji sportowej warto wspomnieć o niedawnej zmianie jej nazwy polegającej na zastąpieniu sformułowania „Paraolimpijski” określeniem „Paralimpijski”. Zmiana ta została wprowadzona także do polskiego systemu prawnego na mocy ustawy z 13.07.2023 r. o zmianie ustawy o sporcie oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1617). Konieczność zmiany nazw „Polski Komitet Paraolimpijski” na „Polski Komitet Paralimpijski”, „Międzynarodowy Komitet Paraolimpijski” na „Międzynarodowy Komitet Paralimpijski” oraz przymiotników „paraolimpijski” na „paralimpijski” wynikała z wymogów i standardów Międzynarodowego Komitetu Paralimpijskiego, dążącego do ujednolicenia światowej identyfikacji ruchu paralimpijskiego (zgodnie z angielskim określeniem „Paralympic Games”, odrębną symboliką, logotypami oraz faktem, że igrzyska olimpijskie i paralimpijskie są dwiema odrębnymi imprezami). Zmiana ta była niezbędna zarówno dla zachowania członkostwa PKPar w strukturach Międzynarodowego Komitetu Paralimpijskiego, jak i dla utrwalenia spójnej terminologii w języku polskim, czego wyrazem jest upowszechnienie takich określeń, jak „paralimpijczycy”, „sport paralimpijski” czy „igrzyska paralimpijskie”. Swoją negatywną opinię na temat dokonanej zmiany wyraziła Rada Języka Polskiego: „Forma «paralimpijski» jest bowiem błędna – niezgodna zarówno z polskim systemem językowym, jak i z tradycją. Częstkę «para-» dodaje się do pełnych wyrazów, np. «parapsychologia», «parabank», «paramilitarny», «paramedyczny», a forma

krajowym² oraz międzynarodowe organizacje sportowe³. Specyficzny przedmiot regulacji oraz status prawny organizacji sportowych z kolei wpływa na:

- 1) charakter prawny aktów ich prawotwórstwa, którego nie sposób zakwalifikować wprost do podsystemów źródeł prawa powszechnie lub wewnętrznie obowiązującego, które reguluje Konstytucja RP;
- 2) uregulowanie kontroli i nadzoru nad prawotwórstwem organizacji sportowych.

W konsekwencji należy zadać kluczowe dla niniejszej monografii pytanie: w jaki sposób organizacje sportowe tworzą prawo organizowanej przez siebie rywalizacji sportowej i jaką rolę w tym zakresie widzi dla siebie państwo polskie? Sport – jako przykład współczesnej zabawy – wydaje się bowiem nie iść razem z prawem w parze⁴. Wbrew temu pozostaje on jednakże zjawiskiem, które nie zachodzi poza sferą regulacji prawnych, a w zasadzie żadne zachowanie w ramach aktywności sportowej na każdym jej szczeblu nie pozostaje prawnie indyferentne. Regulacje prawne są bowiem w sporcie wszechobecne⁵. Obowiązuje także podstawa konstytucyjna, określająca, w jaki sposób władza publiczna powinna podchodzić do kwestii związanych ze sportem, a mianowicie art. 68 ust. 5 Konstytucji RP, zgodnie z którym władze publiczne popierają rozwój kultury fizycznej⁶.

«paraolimpijski» – używana od dziesięcioleci – funkcjonuje w związku z wyrazami «paraolimpiada», «paraolimpijczyk», «paraolimpijka» (czy także i te miałyby zostać zmienione?). Należy zatem z ubolewaniem przyjąć fakt, że Polski Komitet Paraolimpijski zmienił nazwę na Polski Komitet Paralimpijski. Dziwi nas argument o konieczności zmiany nazwy (utrwalonej w języku i zgodnej z jego systemem) na przypominającą obcojęzyczną ze względu na wymagania instytucji międzynarodowych. Nie ma takiej instytucji – ani w Polsce, ani za granicą – która miałaby prawo, by wymagać dokonywania takich zmian” – Oświadczenie Rady Języka Polskiego w związku z przymiotnikiem „paralimpijski”, <https://archiwumrjp.pan.pl/?view=article&id=2136:oswiadczenie-rady-jezyka-polskiego-w-zwiazku-z-przymiotnikiem-paralimpijski&catid=109> [dostęp: 29.11.2025].

² Niezależnie natomiast od okoliczności, że większości z wyżej wymienionych podmiotów ustawodawca nie poświęcił zbyt wiele uwagi w ramach ustawy o sporcie, często ograniczając się do określenia ich statusu prawnego albo rodzaju prowadzonej działalności w ramach jednego przepisu redakcyjnego, podejmują one działania o charakterze prawotwórczym i te działania należy – z uwagi na ich doniosłość w praktyce – w ramach niniejszej pracy omówić.

³ Okoliczność ustanawiania przez organizacje sportowe własnych „przepisów” ustawodawca wskazuje wprost w treści art. 13 ust. 2 i 4 oraz art. 14 ust. 1 i 2 u.s.

⁴ E. Krześniak, *Kluby i organizacje sportowe w prawie polskim na tle rozwiązań zagranicznych*, Warszawa 2016, s. 29.

⁵ *Ibidem*.

⁶ Zgodnie natomiast 2 ust. 2 u.s. jest ona tworzona właśnie przez sport oraz wychowanie fizyczne i rehabilitację ruchową.